

Archief Teus den Toom naar Utrecht

Onlangs is het omvangrijke werkarchief van Teus den Toom ondergebracht in het Het Utrechts Archief (niet te verwarren met het Utrechts Orgelarchief). Den Toom werd al op jonge leeftijd geboeid door de kwaliteiten van het monumentale Witte-orgel in de Grote Kerk van Gorinchem. Deze interesse mondde uit in een intensieve en langdurige studie naar het werk van de Utrechtse orgelmakers C.G.F. Witte en zijn zoon J.Fr. Witte. Verreweg het grootste deel van het materiaal bracht Den Toom bijeen in het kader van zijn promotie-onderzoek vanaf begin jaren 1980 tot 1997. Den Toom promoveerde in 1997 bij prof. dr. Maarten Albert Vente aan de Universiteit Utrecht. Het onderzoekswerk zag het licht in de vorm van de tweedelige uitgave *De orgelmakers Witte. Een bijdrage tot de geschiedschrijving van de orgelbouw in Nederland in de tweede helft van de negentiende eeuw* (Heerenveen 1997).

Het archief is bijna dertien meter lang en omvat een schat aan gegevens over de techniek van de orgels van Witte (onder meer metenuren pijpwerk), personalia van de familie Witte, bedrijfsgegevens, gegevens over organisten en orgelgebruik, het muziekleven van de negentiende eeuw enzovoort. Verder zijn er dossiers van de tientallen instrumenten die vader en zoon Witte in onderhoud hadden of nieuw bouwden. Ook onderdeel van de collectie zijn 95 fotoboeken met hoofdzakelijk afbeeldingen van Witte-orgels en details daarvan. Den Toom en zijn vrouw stelden in samenwerking met Cees van der Poel een inventarislijst samen ten behoeve van de voorlopige ontsluiting van het materiaal. Die lijst is te raadplegen via de website van het Utrechts Archief, toegangsnummer 6482.

Inspiratiedag Eredienst Creatief Verbindend vieren rondom Pinksteren

Het pinksterfeest is een van de belangrijke hoogtijdagen in de kerk. Hoe geef je vorm aan de eredienst die gewijd is aan de komst/uitstorting van de Heilige Geest? Welke creatieve middelen kun je hiervoor inzetten? Hoe kun je samen, in een gemêleerde groep (predikanten, musici, zangleiders, kunstenaars) zo'n kerkdienst voorbereiden?

Dat is precies wat we op deze studiedag op 9 mei aanstaande in Den Dolder gaan doen. Er is aandacht voor de tekst en zijn (theologische) betekenis, maar we gaan ook praktisch aan de slag. De bedoeling is dat je geïnspireerd naar huis gaat en volop ideeën hebt voor het pinksterfeest op 31 mei!

De inspiratiedag is een studiedag. We gaan uit van een kerntekst, Jesaja 11:2: 'De Geest van de Heer zal op hem rusten: een geest van wijsheid en inzicht, een geest van kracht en verstandig beleid, een Geest van kennis en ontzag voor de Heer.' Prof. dr. Kees van der Kooi uit Driebergen zal hierover 's morgens zijn licht laten schijnen en alvast (praktische) aanzetten geven tot liturgische verwerking. Kees van der Kooi is emeritus-hoogleraar systematische theologie aan de VU in Amsterdam en heeft in zijn werk veel belangstelling voor het werk van de Heilige Geest.

In het tweede deel van de morgen zullen we stilstaan bij de werkwijze van Eredienst Creatief en

je alvast wat ideeën aanreiken voor de viering. Op die manier is deze inspiratiedag ook een atelier: een verzameling van mooie en bruikbare ideeën.

Na de lunch volgen er drie werkgroepen:

- Een werkgroep die zich bezighoudt met de muzikale invulling (horen): Cindy Bubberman en Kees van Setten
- Een werkgroep die zich bezighoudt met beeld en vormgeving (zien): Theo Menting en Marc Volgers
- Een werkgroep die zich bezighoudt met woord en vieren: Wouter Bakker en Jaap C. Overeem

De bedoeling hiervan is om allerlei ideeën met elkaar uit te wisselen en te komen tot schetsen voor een kerkdienst op Pinksteren. Dat kan binnen het kader van een bestaande liturgische vorm, maar ook binnen een nieuwe, vrije vorm. Dat alles met een narratieve insteek – een verhaallijn zoals we aangegeven in onze publicatie *Verbindend Vieren* (red. K.W. de Jong).

De studiedag is bedoeld voor predikanten, (kerk)musici, zangleiders, commissie- en gemeenteleden. Predikanten kunnen de tijd die zij besteden aan de studiedag en de voorbereiding/uitwerking hiervan inzetten binnen de vrije ruimte van de permanente educatie. Wij denken aan zestien uur. Documenten voor in het portfolio worden ter plaatse verstrekt.

Deze studiedag is de eerste in een serie van drie vergelijkbare dagen, deze eerste rondom Pinksteren. De tweede volgt voor Kerst, de derde voor Pasen. Data worden binnenkort bekend gemaakt. De kosten per studiedag zijn € 65.

De dag zal plaatsvinden in de Maria-Christinakerk in Den Dolder en duurt van 9.30 tot 16.00 uur.

Veel van de in dit nummer aangekondigde activiteiten zullen waarschijnlijk niet doorgaan vanwege de heersende coronacrisis. Ten tijde van het ter perse gaan van dit nummer (20 maart) waren ze echter nog niet bij de redactie gemeld als afgezegd. Omdat de ontwikkelingen zeer snel gaan, is ervoor gekozen ze toch in dit blad op te nemen, maar informeer u goed (bijv. via www.kvok.nl) alvorens een bijeenkomst te bezoeken.

Marcuspassie in Utrecht en Zwolle

Dit jaar wordt de *Marcuspassie* van Berry van Berkum en Renata Barnard opnieuw –onder voorbehoud– uitgevoerd op 10 april in de Grote- of Michaëlskerk te Zwolle. Een geplande uitvoering op 5 april in de Nicolaïkerk te Utrecht is helaas afgelast vanwege de dreiging van het coronavirus.

Berry van Berkum | Foto: www.berryvanberkum.nl

De *Marcuspassie* is geschreven en uitgevoerd in 2016 in opdracht van de Nicolaïkerk. Begin 2020 is een revisie gemaakt met een uitgebreidere rol voor de cello. De passie is geschikt voor gebruik in de liturgie, waarbij alle aanwezigen in de kerk kunnen participeren door het meezingen van kleine frases die eerst worden gezongen door het koor. Renata Barnard, dochter van theoloog, schrijver en (liedboek)dichter Willem Barnard, maakte de hertaling. Zij koos het evangelie van Marcus, omdat dit het oudste evangelie is. Het is heel

beknopt, vol actie en met tempo. Het gaat bij Marcus om een compacte weergave van de essentie, zonder uitweidingen, *to-the-point* en recht op het doel af. Dit wordt al direct duidelijk in het begin van het evangelie: het geboorteverhaal ontbreekt. De start is met het optreden van Johannes de Doper. In het Marcus-evangelie is het 'Messias-geheim' heel sterk aanwezig. Naar aanleiding van gezangen zegt Jezus: 'Spreek er niet over!'. De andere evangeliën zijn vanuit hun specifieke invalshoeken veel completer.

Renata begon met het vertalen vanuit de Griekse grondtekst, verzamelde wat haar opviel aan woorden en namen en zocht verklaringen vanuit andere bronnen, waaronder Joodse. Na een proces van verwerken ontstonden woorden om de passie te beschrijven en te beleven, beeldende woorden, met lading. Ook deze tekst is weer heel compact, bijvoorbeeld bij Jezus' strijd in de hof, zijn zwiingend staan voor de tegenstanders, de geseling en de spot door de soldaten, en de verlatenheid. Renata legt daarmee eigen accenten in de teksten.

Vanaf begin februari 2016 ging Berry van Berkum, vanaf 2011 organist van de Nicolaïkerk te Utrecht, verder met deze *Marcuspassie*. Waar Renata met woorden het lijdensverhaal vorm gaf, was het aan Berry van Berkum om met muziek accenten te leggen. Wat roept de tekst op en wat vraagt de tekst aan muziek, aan ritmen, aan (dis)sonanten, spanning en ontspanning?

Berry koos voor een intieme kleine bezetting die flexibel is en wendbaar. Naast de evangelist (die opvallend genoeg door een sopraan wordt vertolkt!), een bariton, een koor en het orgel speelt een cellist een belangrijke rol in het geheel. Deze reflecteert, begeleidt of zet aan tot actie. Met de mogelijkheid voor participatie door de aanwezigen ontstaat een eigentijds minimalistisch muzikaal kader. Op Goede vrijdag 2016 was de indrukwekkende première in een volle Nicolaïkerk te Utrecht.

De uitvoering in de Grote- of Michaëlskerk Zwolle is, onder voorbehoud, op 10 april om 22.00 uur. De uitvoering wordt verzorgd door de Michaëls-cantorij o.l.v. Toon Hagen, met evangelist Paulien van der Werff, Henk Kraaijenveld (Jezus), Gerda Marijs (cello) en Ko Zwanenburg (orgel).

J.S. Bachs Cantate BWV 66: *Erfreut euch, ihr Herzen*

Voor de kerkgangers uit Leipzig moeten de Paasdagen in 1724 heel bijzonder geweest zijn. Het was voor hen het eerste Paasfeest met Bach als cantor: hij was sinds mei 1723 de kerkmusicus van Leipzig. Op Tweede Paasdag klonk in Leipzig de cantate *Erfreut euch, ihr Herzen* BWV 66. Voor deze cantate gebruikte Bach de noten van eerder door hem gecomponeerde wereldlijke cantates uit de periode in Köthen.

De cantate is geschreven voor solisten, koor, trompet, twee hobo's, strijkers en basso continuo. De eerste uitvoering was op maandag 10 april 1724. De evangelielezing volgens het Luthers leesrooster is dan Lucas 24: 13-35; het verhaal over de Emmaüsgangers. Directe verwijzingen in de cantatetekst naar dit verhaal zijn er niet. Wat wel opvalt in de tekst zijn de dialogen die worden gezongen door de solisten. Zo wordt door de tenor de hoop verbeeld en door de alt de twijfel. De vreugde en de blijdschap overheersen in de tekst. De muziek onderstreept dit: Verheugt U!

Op 12 april om 17.00 wordt in de Nicolaïkerk Utrecht de cantate *Erfreut euch, ihr Herzen* BWV 66 uitgevoerd door de Vespercantorij Nicolaïkerk en Cappella di San Nicolai o.l.v. Ko Zwanenburg. Paulien van der Werff (sopraan), Dorien Lievers (alt), Sebastian Brouwer (tenor), Mitchell Sandler (bas) en Berry van Berkum (orgel) werken aan deze uitvoering mee. Houd echter de berichtgeving op www.nicolaikerk.nl in de gaten over het al dan niet doorgaan van deze dienst.

COLOFON

NotaBene is een digitale nieuwsbrief van de Koninklijke Vereniging van Organisten en Kerkmusici, opgericht op 12 december 2008 te Leeuwarden

Adres bestuur

Hans Beek | Klipper 49 | 9801 MT Zuidhorn | 06 83 32 89 30
secretaris@kvok.nl

© KVOK 2020

ISSN 1876-2921

Eindredactie

Peter Ouwkerk | Schweizerstraat 116
2131 RJ Hoofddorp [openoor.nl]
(even maanden)

Jan Smelik | H. van Steenwijkstraat 10
8331 KK Steenwijk | 0521 521 276

Corrector

Kees Kugel

E-mailadres *NotaBene*

notabene@kvok.nl

Beschikbaarheid voor slechtzienden

NotaBene is voor mensen met een leesbeperking beschikbaar in braille, grootletter en digitale vorm. Tel. CBB: 0341 56 54 99.

Deadline *NotaBene*

De deadline van *NotaBene* is de vijftiende van de maand, dus twee weken voor het verschijnen van het betreffende nummer.

Agenda

Concertaankondigingen in de Agenda kosten € 2 per concert. Opgave van concerten kan uitsluitend geschieden via het aanmeldformulier op www.hetorgel.nl. Opgave van kerkmuziekuitvoeringen via het redactieadres.

Recensies

Cd's, boeken en bladmuziek kunnen aan de redactie van *Het Orgel* en de redactie van *Muziek & Liturgie* worden gestuurd. Het is mogelijk dat uitgaven uitvoering aan de orde komen in *Het Orgel* of *Muziek & Liturgie*.

Advertenties

Bureau Van Vliet B.V. | Postbus 20
2040 AA Zandvoort | 023 5714 745
contactpersoon: Lucière Paap,
l.paap@bureauvanvliet.com
www.bureauvanvliet.com

Ledenadministratie

Hans Beek | Adres: zie boven
ledenadministratie@kvok.nl

Bestuurscolumn: St.-Caecilia

Jack Gardeniers

Sint-Cecilia is, zoals we allemaal weten, de patrones van de muziek en de muzikanten. Op grote schaal. Er is geen koor, geen harmonie of fanfare te verzinnen of ze hebben eens per jaar een Cecilia-feest. Ook instrumentenmakers behoren dat dat 'gilde'. Ontelbaar zijn de koren, orkesten, blaaskapellen en muziekverenigingen die de naam van Sint-Cecilia dragen. Ze wordt dan ook vaak afgebeeld met een muziekinstrument, bij voorkeur een orgel. Haar feestdag: 22 november. Ze werd

ook inspiratiebron van vele composities. Meestal beginnen middeleeuwse schrijvers met een etymologische uitleg van de naam. Naar de huidige maatstaven bijna altijd onjuist en vaak vergezocht. Maar het geeft de mogelijkheid alvast in te spelen op de inhoud van het levensverhaal dat volgt. Men zou zo'n inleiding dus een volks-etymologische samenvatting kunnen noemen.

Cecilia betekent zoveel als *Coeli Lilia*, 'Hemelse Lelie', of ook *Caecis Via*, 'Weg voor Blinden'. Of het komt van *Coelum* en *Lya*, 'de werkende'. Of ook: *Caecitate Carens*, 'wie het aan blindheid ontbreekt'. Of het komt van *Coelum*, 'hemel', en *Leos*, 'volk'. Kortom: keus genoeg. Eigenlijk weten we heel weinig van haar. Haar geboortedatum kennen we niet, ze stierf rond 230.

Cecilia was in de middeleeuwen zo populair dat er steeds meer verhalen om haar persoon geweven zijn. Met als gevolg dat het vandaag de dag eenvoudig niet meer mogelijk is in de verhalen waarheid en legende uit elkaar te houden. De legende schildert ons de heilige Caecilia in haar heiligenleven als een Romeins meisje, afkomstig uit een patricische familie in Rome (Coecilia, diverse senatoren): rijk, goed opgevoed, onderlegd en... reeds op jonge leeftijd volkomen aan God toegewijd. Dat wil zeggen –in heiligenlevens onvermijdelijk als het een vrouw betreft–: ze had de gelofte van maagdelijkheid afgelegd. Zij wilde in haar leven geen andere bruidegom kennen dan Christus alleen. Dus vastte ze veel en bad dagelijks tot God. Zij kreeg van jongs af aan een christelijke opvoeding. Dat is opmer-

kelijk. Haar ouders waren blijkbaar al christen. Daarmee behoorden ze tot de allereerste christenen in Rome. Tegen haar wil werd ze door haar vader uitgehuwelijkt aan de jonge heidense patrieciër Valerianus. Toen de dag van het huwelijk aanbrak was er een groot feest... voor iedereen, behalve voor de bruid. Terwijl iedereen zong en danste en muziek maakte naar hartenlust, had zij zich teruggetrokken en bad onophoudelijk tot God om hulp in deze moeilijke situatie. Immers als alles normaal zou verlopen zou ze diezelfde nacht nog haar maagdelijkheid verliezen, d.w.z. haar eerste liefde ontrouw moeten worden. Op het moment dat de bruidsmuziek weerklonk, aldus de legende, fluisterde zij Valerianus in het oor dat zij had besloten maagd te blijven omwille van Christus. Zowel hem als zijn broer Tiburtius († 229) wist

zij over te halen. Samen hielpen ze families van christenen, die toen door de keizer van Rome werden vervolgd. De broers werden hiervoor gevangengenomen en onthoofd. En hier begint de legende-vorming pas recht. Cecilia wachtte een even gruwelijk lot: ze werd in een bad kokend water gezet, maar dat overleefde ze. Volgens de overlevering

Het beeld van de liggende Sint-Caecilia onder het hoofdaltaar van de Sint-Caecilia-basiliek in de Romeinse wijk Trastevere. Stefano Maderno (1575-1636) maakte het, volgens de legende zoals Caecilia werd aangetroffen toen in 1599 haar graf werd geopend: vrijwel ongeschonden, met diepe snijwonden in de hals. | Foto: Paul Hermans

bleef ze zelfs onophoudelijk zingen. Ook de poging haar te doden met een nekslag slaagde niet. Uiteindelijk stierf Cecilia drie dagen later aan haar verwondingen. Paus Paschalis I liet haar lichaam in 821 overbrengen naar de huidige Sint-Ceciliabasiliek in de Romeinse wijk Trastevere.

Op de plaats in Rome waar zij de marteldood had ondergaan, vermoedelijk in de buurt van haar huis, wijdde paus Urbanus een kerkje aan haar. In de vijfde eeuw was het al uitgegroeid tot een imposante kerk, die in de negende eeuw werd vernieuwd. In het jaar 821 bracht paus Paschalis I († 824) er Cecilia's relieken naar toe. Paus Paschalis II (1099-1118) bouwde de klokkentoren ernaast en liet in de kerk mozaïeken en schilderijen aanbrengen. In 1599 werden er in het kader van een restauratie opgravingen gedaan. Men vond het lijk van een jonge vrouw, nog volkomen intact, liggend op haar rechterzij, gehuld in een lang gewaad met goudbrokaat. De hals vertoonde een diepe wonde, de kleding bloedsporen. De beeldhouwer Stefano Maderno heeft haar precies zo in marmer uitgehouwen. Beroemd is het verhaal over haar vingers. De ene hand laat drie, de andere één uitgestrekte vinger zien. Dat zou het symbool zijn voor haar geloof in de Drieëne God.

In de middeleeuwen bezat Amsterdam een St.-Ceciliaklooster; De-venter had een Ceciliakapel; zij is patrones van de Brabantse plaats Veldhoven; voorheen stond zij als zodanig afgebeeld in het gemeente-wapen.

Maar wat had ze nou eigenlijk precies met muziek? Hoe kwam Caecilia aan haar orgeltje ?

Ze is eerst meer dan 1.000 jaar 'heilig' geweest, zonder een verband met de muziek. Ze was gewoon een martelaar-maagd uit de begintijd van de kerk, begin derde eeuw. Met een door haarzelf gesticht kerkje in Trastevere. Patroonheilige van de muziek was niemand minder dan de paus Gregorius... u weet wel, van het gregoriaans.

Per ongeluk, zeiden we, is ze patrones van de muziek geworden. Dit is namelijk gebaseerd op een verkeerde opvatting van de antifoon van de vespers van haar feestdag: *Venit dies in quo thalamus collocatus est et, Cantantibus organis Caecilia virgo in corde suo soli domino decantabat dicens fiat domine cor meum et corpus meum immaculatum ut non confundar.* (*organis* = 'terwijl de instrumenten zongen'. *Organum* stond voor alle soorten artefacten die als gereedschap dienen). Wederom een ruime keus, zo omschrijft Jacobus de Voragine († 1298) in zijn *Legenda Aurea* (Gulden Legende) :

Zij was een hemelse lelie door haar maagdelijke schuchterheid; of ze werd 'Lelie' genoemd, omdat ze getooid was met de witte kleur van de zuiverheid, de gloed van het reine geweten, en de geur van heiligheid. Ze was een weg voor de blinden door haar goede voorbeeld; een hemel in altijddurende aanschouwing. Ze werd 'Lya'

genoemd, omdat ze onophoudelijk goede werken verrichtte. Of ook werd ze 'hemel' genoemd, omdat ze overeenkomstig de beschrijving van de hemel door de filosoof Isidorus beweeglijk, rond en vurig was. Ze was immers beweeglijk door haar rusteloos bezig-zijn, rond in onverdroten volharding, en vurig, in hemelse liefde ontstoken. Het ontbrak haar aan blindheid, omdat zij straalde van hemelse wijsheid. Zij was een hemel voor het volk, omdat het volk naar haar keek als naar zon, maan en sterren ter navolging: namelijk wat betreft haar alles doordringende wijsheid, haar edelmoedigheid in het geloof en de veelheid aan deugden.

Dus samengevat: de dag van haar bruiloft kwam en temidden van de feestmuziek zong Caecilia in haar hart tot God alleen. De verwijzing naar het orgel (*organis*) en de zang (*cantantibus*) hebben te maken met het feestgedruis op haar bruiloft. De zin wil zeggen dat zij zich 'te midden van de feestmuziek' in haar hart enkel richtte tot God. Deze zin kwam in die antifonen terecht en de Latijnse woorden *cantantibus organis* verstond men langzamerhand zo dat zij tot God bad terwijl zij het orgel liet zingen. Nog versterkt door het feit dat men de zin inkortte tot: *Cantantibus organis Caecilia Domino decantabat dicens*. Vandaar de aanwezigheid van het orgeltje én vooral: vandaar de constante allusies op dit instrument in de odes tot haar gericht. Hoe ze ten slotte Valerianus ervan wist te overtuigen haar ongemeind te laten, door hem een geheim mee te delen, wordt onthuld door de lauden van 22 november: *Est secretum Valeriane, quo tibi volo dicere: angelum Dei habeo amatorem qui nimio zelo custodit corpus meum.*

AFDELINGEN

DRENTHE - Leo Ridderbos | Ballastweg 15 | 7741 ZM Coevorden | 0524-517461 | leo.ridderbos@gmail.com

FRYSLÂN - Jelle Rollema | Buorren 29 | 9014 CD Tersoal | 0515-521261 | j.rollema@planet.nl

GELDERLAND - Danny Koschinski | Nachtegaalstraat 108 | 7481 AV Haaksbergen | 06-51135514 | secretaris-gelderland@kvok.nl

GRONINGEN - Ties Wildeboer | Weth. Huismanlaan 34 | 9902 LR Appingedam | 0596-682956 | 06-51515196 |

tieswildeboer@home.nl

LIMBURG - Huub Geurten | Hofstraat 12 | 6121 ZE Born | 046-4857919 | hjmgeurten@ziggo.nl

NOORD-BRABANT - Rens Swart | Perzikgaarde 7 | 5103 EH Dongen | 06-28334594 | l.m.th.swart@planet.nl

NOORD-HOLLAND - Sybren Boukes | Roelat 50 | 1906 VG Limmen | 072-5054850 | sboukes@quicknet.nl

OVERIJSSSEL - Bastiaan Nuijen | Pastoor Schneiderstraat 7 | 7545 CM Boekelo | 053-4303029 | mob. 06-44454258 |

kvok.overijssel@gmail.com

UTRECHT/ZUID-OOST FLEVOLAND - Leendert Verduijn | Johan de Wittlaan 19 | 2805 CM Gouda | leendertverduijn@hotmail.com

ZEELAND - Bert Geleijnse | Torenstraat 45 | 4353 AB Serooskerke | 0118-591016 | kvokzeeland@gmail.com

ZUID-HOLLAND-NOORD - Jan van der Spek | Werkzijde 39 | 2543 CA Den Haag | 070-3662493 | janvanderspek@planet.nl

ZUID-HOLLAND-ZUID - Peter van de Minkelis | Rijshoutstraat 33 | 3361 ET SLIEDRECHT | apvdminkelis@hetnet.nl

Groningen

Na de geslaagde jaarvergadering in de Petrus en Pauluskerk te Loppersum staat de volgende activiteit op het programma.

Op 18 april –onder voorbehoud– willen we een dag wijden aan ‘toegepaste’ improvisatie: hoe maak je een voorspel op een lied? Hoe muzikaal te handelen tijdens de collecte, etc.? We hebben de bekende organist Gerben Mourik bereid gevonden deze dag voor ons te verzorgen.

Gerben is een zeer kundig improvisator en een inspirerend docent. Hij was winnaar van het internationaal improvisatieconcours in Haarlem in 2008. Sinds 2013 is Gerben stadsorganist van Oudewater. Op zijn eigen label Vita Recordings (www.vitarecordings.com) verscheen in mei vorig jaar een dubbel-cd met psalmimprovisaties. Meer informatie over Gerben vindt u op www.gerbenmourik.nl.

U bent van ons gewend dat we activiteiten in de middag houden. Deze keer hebben we in overleg met Gerben Mourik besloten om een hele dag aan de improvisatie te wijden, om zaken verder uit te kunnen diepen. De bedoeling is om jaarlijks een improvisatiedag te gaan houden.

Locatie is de Catharinakerk, Brink 8 te Roden (Dr). In deze kerk bevindt zich een orgel van Albertus Anthoni Hinsz, gebouwd in 1780, informatie over het orgel vindt u op www.hinszorgel-roden.nl. Vanaf 10.00 uur is de ontvangst met koffie/thee; om 10.30 uur Start improvisatieworkshop. Voor de lunchpauze tussen 12.15 en 13.00 uur neemt u zelf een lunchpakket mee. We ronden de dag af om ongeveer 16.00 uur. We willen u een bijdrage vragen van € 5 voor deze middag. Deze middag wordt georganiseerd door KVOK Afdeling Groningen en VGK District 1. U bent van harte welkom! Mocht vanwege het Coronavirus in april de toestand nog zodanig zijn dat bijeenkomsten door de overheid niet worden toegestaan, dan wordt de dag uitgesteld. Mocht een en ander onduidelijk zijn, dan kunt u informatie opvragen bij de secretaris via tieswildeboer@home.nl
TIES WILDEBOER

Zeeland

Zaterdag 16 mei 14.15 uur: excursie naar Orgelpark Gerard Brandtstraat Amsterdam. Het thema van het colloquium is: ‘Een tijdreis langs de orgels van het Orgelpark: klanken, technologieën, fronten’. Hans Fidom zal de inleiding verzorgen, de orgels worden bespeeld door Peter van der Zwaag. Hans Fidom wil deze activiteit graag openstellen voor alle KVOK-leden. Aanmelding is verplicht. In het stuk wordt als adres hiervoor het secretariaat van het Orgelpark genoemd. Verzocht wordt de aanmeldingen per afdeling te bundelen en deze vervolgens door te geven aan het Orgelpark.

BERT GELEIJNSE

Zuid-Holland Noord

Op zaterdag 18 april om 14.00 uur zijn ‘Noord’ en ‘Zuid’ samen te gast in de Dorpskerk van Wassenaar. Rijk Jansen bespeelt daar twee prachtige orgels: het Hinszorgel (1769) en het Mutinorgel (ca. 1905).

Het thema is ‘Psalmen in Gregoriaans perspectief’. In zijn inleiding zal hij ook aandacht geven aan de zogenaamde kerkmodi, aan de hand van een boekje geschreven door Ina Lohr. Vanzelfsprekend kunnen de bezoekers beide orgels bespelen. Opgeven graag voor 13 april a.s. Aan de voorbereiding en de samenstelling van het programma van deze middag heeft ook Albert Louw een belangrijke bijdrage geleverd. We hopen dat deze dag kan doorgaan; houd de berichtgeving van de overheid over het al dan niet toestaan van bijeenkomsten in de gaten!

Op zaterdag 16 mei kunnen we meedoen met de jaarlijkse excursie van ‘Zuid’. Dit jaar gaan we naar Voorne-Putten. Meer informatie in de rubriek van ‘Zuid’.

JAN VAN DER SPEK

Zuid-Holland Zuid

Op 18 april zijn we hopelijk te gast in de Dorpskerk in Wassenaar. Dit is een gezamenlijke bijeenkomst met de afdeling Zuid-Holland Noord. Meer informatie is te vinden in de berichtgeving vanuit deze afdeling in dit blad. We hopen velen van u in Wassenaar tegen te komen!

Op 16 mei staat onze jaarlijkse excursie gepland. Dit jaar bezoeken we een drietal orgels op het eiland Voorne-Putten. De excursie wordt geleid door Willem Chr. Meyboom en Henk G. van Putten.

We bezoeken instrumenten in Oostvoorne (Bätz/Friederichs 1771/1808), Zwartewaal (Bakker & Timmen-ga 1902) en Brielle (Kam 1854). Willem Chr. Meyboom zal de instrumenten demonstreren en Henk G. van Putten trakteert ons steeds op een concertprogramma.

Meer informatie over de instrumenten is te vinden op onze Facebook-pagina en uiteraard kunt u ook de gangbare bronnen op het internet raadplegen.

We hopen ook dit jaar weer een mooi aantal deelnemers te mogen begroeten. Uiteraard begroeten we ook graag leden uit andere afdelingen en neemt u ook gerust gasten mee.

U kunt zich voor zaterdag 9 mei aanmelden bij Rien Verwijs via mverwijs@live.nl. In de week voorafgaand aan de excursie ontvangen de deelnemers nadere informatie over het programma.

Deelname aan de excursie is gratis voor leden van de KVOK. Gasten betalen voor deelname een bijdrage van € 10.

Deze bijdrage dient voor 9 mei overgemaakt te zijn op IBAN NL17 ABNA 0454803184 t.n.v. KVOK o.v.v. excursie 16 mei 2020.

PETER VAN DE MINKELIS

Hinsz-orgel in de Catharinakerk te Roden. Foto: Maarten Rog

CONCERTEN IN APRIL

Do 2 Tiel Grote- of St.-Maartenskerk | 20.00 Martin Knott (traverso) en Jonathan Kooman (kist- en hoefdorgel)
Za 4 Den Haag Elandstraatkerk | 15.00 Erik-Jan Eradus
Katwijk aan Zee Nieuwe Kerk | 19.30 | Marco den Toom (orgel) & De Zandkunstenaars
Zo 5 Rotterdam Arminiuskerk | 15.00 Jos van der Kooy
Wo 8 Nieuw- en Woude St.-Christoforuskerk | 15.30 Tjeerd van der Ploeg

Onder voorbehoud:

Vr 10 Amsterdam Orgelpark | 20.15 Ensemble Super Librum, Vrouwenschola, Jankees Braaksma (directie en orgel), Tomas Flegr (carillon), Hiepke Hoogeveen (regie)
Za 11 Utrecht | 15.30 Domkerk Jan Hage
Beverwijk/Haarlem | 10.30 Grote Kerk Sietze de Vries
Ma 13 Voorthuizen Gereformeerde kerk | 20.00 Evert van de Veen
Maassluis Grote of Nieuwe Kerk | 20.00 Jan van Westenbrugge
Amersfoort St.-Joriskerk | 15.30 Rien Donkersloot
Wo 15 Rotterdam Concertgebouw De Doelen (Grote Zaal) | 13.30 Geert Bierling

Leiden Academiegebouw, Groot Auditorium | 13.00 Jeroen Pijpers (orgel)
15 tot 19 april Parijs Diverse kerken | Organ Tour Paris 2020
Za 18 Berkel en Rodenrijs Dorpskerk | 20.00 Arjan Breukhoven
Amsterdam Orgelpark | 20.15 Claudio Puntin (klarinet) en Kit Downes (orgel)
Lisse Sint-Agathakerk | 20.15 Erik-Jan Eradus
Nijkerk De Fontein | 16.00 Evert van de Veen (orgel) en Maurice van Dijk (trompet)
Leiden Waalse Kerk | 16.30 Sander van den Houten
Uithuizermeeden Mariakerk | 20.00 Sietze de Vries
Katwijk aan Zee Nieuwe Kerk | 19.30 Wayne Marshal
Zo 19 Rotterdam Paradijskerk | 14.00 Gerard van der Zijden
Nuenen H.-Clemenskerk | 15.30 Gonny van der Maten
Soest Oude Kerk | 15.30 Jan Jansen
Wo 22 Leiden Academiegebouw, Groot Auditorium | 13.00 Saskia Törnqvist (blokfluit) en Jan Verschuren (orgel)
Vr 24 Ede Edesche Concertzaal | 20.00 Rien Donkersloot (orgel) en Mariët Kaasschieter (sopraan)

DEZE MAAND IN MUZIEK & LITURGIE:

Opmaat: 2020 Beethovenjaar (Willem Jan Cevaal)

Christus am Ölberge – Beethovens eerste en enige oratorium (Willem Jan Cevaal)

De Geredja Indjili Maluku – de Molukse Evangelische Kerk (Sebastiaan 't Hart)

Signalement: Een nieuw begin (Marieke Meiring)

Muziekbijlage: Heilige liefdeskracht (Lied 673, Hugo Bakker)

Liedbespreking: Lichtend spoor door de eeuwen heen - Het Pinksterlied *Heilige Liefdeskracht* (Peter Ouwerkerk)

Portret Hugo Bakker: De toegevoegde waarde van de kerkmusicus (Willem Jan Cevaal)

Verbeelding: 'Christus verzezen...' – De avondmaalstafel van de Marienkirche in Osnabrück (D) (Cees-Willem van Vliet)

'Alleen wie voor de joden schreeuwt, mag gregoriaans zingen' – Bonnhoeffer over liturgie en kerklied (Cees-Willem van Vliet)

Bespreking: *Zingen van binnenuit* van Hein Vrijdag (Christiaan Winter)

Bestellen: rooij973@planet.nl

- Za 25 Leiden** Marekerk | 16.00 Adriaan Hoek
Papendrecht Bethlehemkerk | 16.00 André de Jager
Papendrecht Elimkerk | 14.45 André de Jager
Bolsward Martinikerk | 19.30 Jos Moeke
Amsterdam Orgelpark | 20.15 Laurens Collegium Rotterdam (dir. Wiecher Mandemaker), Hayo Boerema (orgel)
Eindhoven Catharinakerk | 15.00 Willem van Twillert
Eindhoven Stadskerk | 15.00 St.-Cathrien Willem van Twillert
Zo 26 Boxtel Sint-Petrusbasiliek | 16.00 Eric Koevoets
Purmerend Sint-Nicolaaskerk | 15.30 Frank van Wijk
Den Haag Houtrustkerk | 12.00 Jeroen de Haan
Ma 27 Bunschoten Zuiderkerk | 20.00 Jos Moeke
Nijverdal De Regenboog | 11.00 Luuk Schuurman
Leeuwarden Lutherse Kerk | 16.30 Theo Jellema
Wo 29 Leiden Academiegebouw, Groot Auditorium | 13.00 Debby de Lima (sopraan) en Anton Doornhein (Orgel)
Do 30 Pijnacker Dorpskerk | 20.00 Vincent de Vries

De redactie van Muziek & Liturgie zoekt een

Redactielid v/m

Muziek & Liturgie

Het tijdschrift *Muziek & Liturgie* is een eigentijds kwaliteitsblad met aandacht voor het beoefenen van kerkmuziek in een actuele en diverse liturgische praktijk. Het beschrijft met open en kritische blik zowel actuele kerkmuzikale ontwikkelingen als de traditie waarin die ontwikkelingen wortelen. Het zoekt een balans tussen het goede dat behouden moet worden, en het nieuwe dat onderzocht moet worden. De redactie is een hecht team dat zich, aangevoerd door de hoofdredacteur, als geheel verantwoordelijk voelt voor het blad.

Voor de komende vijf tot tien jaar staan we voor mooie uitdagingen. Momenteel kenmerkt de redactie zich door deze drie woorden: man, protestants en organist. Graag voegen we hier nieuwe kenmerken aan toe. Wij zien de redactie graag uitgebreid met iemand (v/m) met een kundige en vaardige pen en een verrassende blik op de kerkmuzikale praktijk. We zijn niet geïnteresseerd in kerkmuren of meer van hetzelfde; wel in nieuwe vormen van kerkmuziek in de volle breedte, binnen en buiten Nederland. Affiniteit met het digitale tijdperk en nieuwe media komt goed van pas.

Heb je nog vragen? Voel je je aangesproken? Reageer voor 1 mei 2020 via redactie@muziekenliturgie.nl. En voel je vooral vrij om met je reactie alvast een korte of langere tekst van eigen hand mee te sturen!